

מסורת הש"ס

(א) ר"ה ל: ט (ב) נבטסו ה: וי"ט, א (סנהדרין ט: ט); (ד) ז"ל ומגן: ט, ר"ה ל: ט; מעשה שני פ"ה מ"ב; (ו) ז"ל חילת: ו (ז) ז"ל הדרוס; ח, ז"ל חילת: כ; איתא במשנה: ט) צ"ח: עדין הוא נאסרו הראשון ועודנו כיום, ט (ע"ב); ט) גס, ט) גס, ט) עני מהרש"א;

הגהות מהר"ב גיבור

[א] בתום ד"ה ומתקלנו וכו' וא"כ אין יכולין להקריב הנוספים. י"ב ע"י רבצ"ן פ"י ע"ד דף ט"ו ר"ש ע"ב בדי"ה שאלנו וכו'.

מוסף רש"י

גורגין אותו היום קדש ולמחר קדש. ג"ה ק"ל דמשפחה ליל עשרה ומשעה נהגו בו קודש, שנה יבואו עדים מחר ויקדשו ב"ד ומנא שגילה זה לל י"ט הוא וכן למחר כל היום עד המנחה, ואם באו עדים קודם המנחה ב"ד מקדשם האם תהיה ודע שיהא נהגו בו קודש, ואם מן המנחה ולמעלה בואו א"ע"ש שאין ב"ד מקבילין אמן לקדש יום יעבדו את אלון וקדשו למחר אע"פ גומרים אותו בקדושה ואסור במלאכה לגמלא אחי לזולתי ביה לשה הבאה ויעשו בו מלאכה כל היום ויאמרו אשקפה נהגנו בו קדש חס ומנו המנחה ולמעלה חזרו ונהגנו בו חול (ר"ה ל:). היה עולה לירושלים. הפירות עמנו, א"כ דמן המורה בין מעשר שני בין כרם רבעי נאמתי ומתחילם פסופה אחת חור לחומה רבנו גורו כל מהלך של יום אחד שיעלו ויאכלנו עם כדי לעטר שוקי ירושלים (ר"ה ל:). במורה ש"ד. בין יולד לירושלים, שרי ירושלים למחמה של לוד היא (ס"ח).

מוסף תוספות

א. כדאמרין שדולח (גיטין לה:). גבי שחרור עבדו והשלימו לעשרה מצוה דרביים שאני. חוס' ר"ה ל: ד"ה ומתקלנו. א. ולפי ד"ה שהיה התמיד קרב אחרון, אם כן אמרו עליו שיר ש"כ קודש כדכתיב. מ"ב. א"כ במה נתקלנו דאי משום שהיו סבורים שלא יבאו עדים ואמרו שיר של תמיד של חול זה התקלול לא היה בתמיד אלא במוסף של ראש השנה שאמרו עליו שיר של תמיד של חול. חוס' ה"ה"ש ר"ה ל: ד"ה ומתקלנו. ג. ולא גרס מנדר או נשבע על זמן, כנראה הזמן אין צריך להחיה כ"ש.

ביצה פרק ראשון ביצה

ה.

ומתקלנו הלוים בשיר. תמיד של זין הערצים שאמרו זו שירה של חול שהיו סבורים שלא יבאו עוד והיום חול וכשצאו נמנא שהוא קדש. ובשל שחר אין טעות דבממדי של שחר אפילו הוקדש הקדש קודם הקרבתו שיר של חול היו אומרים לפי שצרכו השנים אין העדים ממחרים לצב כל כך: עד

המנחה. עד הקרבת תמיד של זין הערצים אבל לאחר מכן אותו המחרת ליום הכפורים וסוכות. ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה אע"פ שאין מוניין למעדות מהיום לא מוזלזלין ביה בהאי שלשים אלא גומרין אותו באיסורו כאשר הוחרו עד המנחה ממלאכה כן נהגין וגומרין אותו בקדושתו. אלא תחילה עשית שני ימים לראש השנה אפילו בבית דין הוה ולא מספק שהרי ודאי שיום טוב למחר ואע"פ"כ תקנו לעשותו שמע מינה חק חכמים ומלכות היה לעשותן בזה עדים אחר המנחה והרחוקים יש עליהם לעשותן בכל שנה שנה יבאו עדים אחר המנחה והרי קדושתו אחת ואין כח לוומר מנחה נשקט חד מינייהו חול לשמא אין כחן חול אלא שיהיה קדש: אמר רבה גר': מתקנת רבן יוחנן זן וכו'. שהחזיר הדבר ליושנו לקבל עדותן כל היום ולקדש היום נמנא שאין בית דין עושין שני ימים והרחוקים העושים שני ימים אינו אלא מספק שאין יודעין אם נתקדש ביום שלשים אם בשלשים ואחד והרי הן כשאר י"ט של גלויות וצ"ה שנולדה בזה מותרת בזה ממה נפשך דחד מינייהו חול: ולרב ושמואל קשיא

ונתקלקלו הלוים בשיר. בשיר של זין הערצים מיירי שאמרו שיר של חול שלא היו סבורים שיבאו עדים אותו יום ונהגו אותו יום חול וכשצאו נמנא שהוא קדש אבל אינו אומר בשיר של שחרית שאמרו של חול בתמיד של שחרית שהרי אפילו באו קודם הקרבת תמיד של שחרית היו אומרים שיר של חול כדלמרינן ב"ה (דף ז: ושם) לפי שרוב השנים לא היו ממרינן כל כך לצב והקשה ר' פדח והאיכא לקולו ג"כ מוספין ואמאי לא חשו אלא על עבודת התמיד דכשצאו עדים מן המנחה ולמעלה כבר הקריבו התמיד [א] וא"כ אינו יכולין להקריב המוספין דכתיב והקטיר עליה לפני השלם ודרשינן (יומא דף ג.) עליה השלם כל הקרנות כולן שאין קרנן קרב לאחריתו ומיך לאפילו לא באו עד לאחר הקרבת התמיד מכל מקום המוספין קרנין דהיכא דלא אפשר שאני מידי דהוי אמוסר כפורים

ונתקלקלו הלוים בשיר התקינו שלא יהו מקבילים את העדים אלא עד המנחה ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה נהגין אותו היום קדש ולמחר קדש אמר רבה מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה מותרת דתנן ב"ב משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו מקבלין עדות החדש כל היום א"ל אביי והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו ביצה אסורה א"ל אמינא לך אנא רבן יוחנן בן זכאי ואת אמרת לי רב ושמואל ולרב ושמואל קשיא מתניתין לא קשיא א"ל וזהו לאו רב יוסף אמר אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה אסורה מ"ט הוה דבר שבמנין וכל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו אמר רב יוסף מנא אמינא לה דכתיב י"ך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואומר ב"ב משוך היובל המה יעלו וכו' (ותניא) ב"ב כרם רבעי היה עולה לירושלים מהלך יום אחד לכל צד וזו היא תחומה (עלת) מן (הצפון) ועקבתו מן (הדרום) לוד מן המערב וירדן מן המזרח ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מה טעם רבי לעטר שוקי ירושלים בפירות ותניא ב"ב כרם רבעי היה לו לר' אליעזר במזרח לוד כפר טבי ובקש

זין הערצים: ה"ה לן והא להו. לזני א"י שעושין יום אחד מותרת אבל לדינן בני גולה אסורה שהרי עדיין אנו עושין שני ימים ועודנו כבתחילה מפני אותה תקנה הראשונה לא מפני ספק הלך הואיל ולא פסקו מאללנו משתחלנו אין להקל ולומר אין מנהגנו זה מפני תקנה ראשונה אלא מפני הספק וצ"ה מותרת הא לא אמרינן דכיון דלא פסקה אותה תקנה מאללנו שנה אחת לעשות יום אחד עדיין באיסורנו הראשונה עמדנו להיותם כיום (א"ר): הוה דבר שבמנין. צ"ה זו נאסרת בקצון חכמים שנמנו וגמרו לעשותן שני ימים קדושה אחת אם לא באו עדים לפני המנחה וכל העושין שני ימים מומתת כן עשו שמה לא באו עדים לבית דין קודם המנחה: ר"ך מנין אחר. שימנו לך ויחירוהו. ולקמ"ה פריכין צ"ה מי אסתכרן במנין והלא לא נמנו אלא על קבלת עדות ובההוא חור בו רבן יוחנן והמירו: מנא אמינא לה. דכל דבר הנאסר במנין ר"ך מנין אחר להתירו ואפילו אירע דבר שאתה יכול להורות בו היתר ולומר אין תקנת מנין הראשון עומדת כי הכא אפילו הכי אסור עד שימירוהו בפירוש בקצון חכמים: לך אמור להם. לקמ"ה מפ"ש לה הכי יליף: ואומר במשך היוכל לקמ"ה מפ"ש: וטניא. מני דלר"ך מנין אחר להמירו: כרם רבעי. שאמרה תורה קדש הלוים (ויקרא יט) וגמרינן קדש קדש ממעשר שני דכתיב ביה קדש וכל מעשר הארץ מוצרע הארץ קדש וגו' (שם ט) שירך להעלות הפירות לירושלים או לפדותן ולהעלות הדמים לירושלים ותקנו חכמים במהלך יום אחד לכל זד שלא יפדוהו אלא הפירות עמנו יעלם ויאכלם שם כדמפרש לקמן כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות: צמורה לוד. היינו זין לוד לירושלים בתוך מהלך יום דהא אמרינן לוד בתוך מהלך יום מן המערב נמנא מוצרה זין לוד לירושלים. ככ"ל מצרכין (בבב"ב דף לה.) יש פלוגתא חד תני נטע רבעי וחד תני כרם רבעי: להפקירו

היו נכונים שלשת ימים בלא למ"ד של שלשת ימים הייתי מוכיח שפיר דכי היכי דלר"ך להמיר משום ר"ך מנין להמיר החסר מותרת כתיב הכי שמע מינה ג"כ תשמע ר"ך להמיר משום ר"ך מנין להמיר החסר מותרת שלשת ימים אבל חרמות שמשמין לזמן מנין כתיב עבר ואין ר"ך היתר: ויעי' מוספות סנהדרין ט: ד"ה ללל דבין: ובקש

עין משפט נר מצוה

ל"ה א ב מ"י פ"ג מהל' קדוש הקדש הלכה ו: לו א ג"י מ"ב מהלכות ממריס הלכה ז: לו ד מ"י פ"ט מהל' מעשר שני הלכה ה ופ"ג מהלכות ממריס הלכה ז וראב"ד ו"מ שם סגן עשין (רל) קל"ז:

תורה אור השלם

- 1. לך אמר לך שובו לכם לאהליכם: דברים ה כו 2. לא תגע בו יד פי סקול ויסקל או ירה ירה אם ביקחה אם איש לא ייחד במשך היבל הקה יעלו בקר: שמות יט י

רבינו הנואל

אמר רבה מתקנה שהתקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהו מקבלין עדות החדש כל היום, ביצה מותרת, דהא כשתי קדושות הן, [א] א"ל אביי והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו ביצה אסורה, ואסקינא לא קשיא הא לן והא להו, כלומר לבני א"י שהתקין לן רבן יוחנן בן זכאי להיות מקבלין עדות החדש כל היום, כלומר הרי הן שתי קדושות, הביצה (ב) [מותרת] ולבני יבול הביצה אסורה, ורב ושמואל אף לבני בבלי הביצה אסורה, מ"ט מפני שלא נמנו עליה בית דין והתירוהו, לן, דקיימא לן כל רב שבמנא באיסורן, צריך לומר אחר להתירו, מרכיב היו נכונים וגו', הלא דיננו שאחר ג' ימים מותר, למה כתב לנו לך אמור להם שובו לכם לאהליכם, אלא ללמד שכל דבר שנאסר על פי בית דין אינו מותר עד שיתור בפני בית דין, ואם תאמר לו בא מקראי זה שובו לכם לאהליכם, אלא ללמד קביעות עונה, כלומר שחייב לתת לה עונתה, הנה פסוק אחר כתיב השמרו לכם עלות בהר וגו', וכתבי בלוחות האחרונות ואיש לא יעלה עמך וגם איש אל יבא וגו', לאו מכלל שמתור היה לעלות בהר משעה שנסתלקת השכינה ממנו. במשך היובל המה יעלו בהר למח ל"ה אלא להתירו עליות ההר על פי האסורה, ואם תאמר איסור ביצה מרבנן הוא ולא בעינן כולנו היא, הרי כיום שאסור פרינו חוץ לירושלים תקנה דרבנן היא, ואמרו לו לתלמידיו ל"ה א"ל ע"כ אמר רבנו גמנו חב"ב והתירו לפירותן בכל מקום, טעמא דנמנו הא לא נמנו לעולם באיסורן ועמד ואע"כ דהיא תקנה דרבנן כו, (א) נראה דחסר וכו'.